

רשימת מקורות

- 1 Allport, Floyd H. "Toward a Science of Public Opinion." *Public Opinion Quarterly* 1, 1937, pp. 7-23.
- 2 Asch, Solomon E. "Effects of Group Pressure upon the Modification and Distortion of Judgments." In H. Guetzkow (Ed.) *Groups, Leadership, and Men*. Pittsburgh: Carnegie Press, 1951. Reprinted in Dorwin Cartwright and Alvin Zander (Eds.) *Group Dynamics, Research and Theory*. Evanston, Ill.: Row, Peterson, 1953, pp. 151-62.
- 3 Bogart, Leo. *Silent Politics: Polls and the Awareness of Public Opinion*. New York: Wiley-Interscience, 1972.
- 4 Bryce, James. *The American Commonwealth*. New York, 1924, Vols. 1 and 2.
- 5 Hofstätter, Peter R. *Die Psychologie der öffentlichen Meinung*. Wein: Wilhelm Braumannler, 1949.
- 6 Milgram, Stanley. "Nationality and Conformity." *Scientific American* 205:6, December 1961, pp. 45-51.
- 7 Schindlichen, Gerhard. "Die befragte Nation." *Über den Einfluss der Meinungsforschung auf die Politik*. Freiburg: Rombach, 1959. Revised pocket edition, Frankfurt, Hamburg: Fischer Bucherei Band 689, 1965.
- 8 Tocqueville, Alexis. *L'ancien Régime et la Révolution*. Paris: Michel Lévy Freres, 1856.
- 9 Tönnies, Ferdinand. *Kritik der öffentlichen Meinung*. Berlin: Julius Springer, 1922.

אמצעי תקשורת המונים הם חלק מהמערכת המשמשת את הפרט להשגת מידע על הסביבה. בכל הנוגע לשאלות שמחוץ לתחומי האישי המיידי, הפרט תלוי כמעט לחלוטין באמצעי תקשורת המונים לקבלת עובדות ולהערכת הלך הרוחות. הוא ניגב כרגיל ללחץ הדעות כפי שיינתן להן פומבי. מחקרים בעתיד יצטרכו לעסוק יותר ויותר בשאלות כגון כיצד נבעת שלטתה של דעה מסוימת בנושאים מסוימים או על אנשים מסוימים ממערכת התקשורת, ואילו גורמים מקדמים או מעכבים אותה דעה. האם היא מבוססת על דעותיהם של עיתונאים? האם היא מבוססת על עקרונות מסוימים של מלאכת העיתונאות? ושאל הדוגלים בדעה השלטת תופסים עמדות מפתח במערכת אמצעי התקשורת, עמדות המאפשרות להם לנטרל אפילו קבוצות גדולות של מתנגדים?

אין לבחון את השפעת אמצעי תקשורת המונים על דעת הקהל בלי מושג אופרטיבי על היווצרותה של דעת הקהל. ספירלת השתיקה היא תפיסה כזאת והיא מכוונת אל השאלות שלהלן: אילו נושאים מציגים אמצעי תקשורת המונים כדעת הקהל (תפקוד קביעת סדר-היום) ואילו מהם מוצגים כנושאים בוטרים? אילו אנשים וטיעונים זוכים ליוקרה מיוחדת, במיוחד ליוקרה של הסיכוי לשלוט בעתיד? באיזו מידה קיימת אחידות בתצוגת הנושאים הללו, או בהצגת דחיפותם וסיכוייהם לעתיד?

זה זמן רב מתנהל דיון מדעי בשאלה אם אמצעי התקשורת חוזים את דעת הקהל או משקפים אותה – אם הם משמשים מראה לדעת הקהל או שמה מעצבים אותה. על פי המנגנון החברתי הפסיכולוגי שכונה כאן "ספירלת השתיקה", יש לראות את אמצעי תקשורת המונים כיוצר דעת הקהל: הם מספקים את הלחץ הסביבתי שאנשים מניבים אליו בלתי בהכרח, בהתכמה או בשתיקה.

תמיכה לדעותיהם על ידי בחירות האנשים ואמצעי התקשורת המאשרים את השקפותיהם. כדי לאשר חרד-משמעות את השערה 3 יש צורך במחקרים נוספים. למשל, יש לבדוק את הפער בין התפלגויות ממשיות ומשוערות של הדעות. כמו כן צריך להיות לדעת אם תפיסות הדעות שהוצגו בפומבי לעתים קרובות יותר מכל האחרות תאמה את דענו של המשיב עצמו או את הערכו לגבי הדעה השלטת בסביבתו. ההשערה שלי היא שבתחילת התגובות של דעת הקהל, ההתבוננות בשניעוים בסביבה קודמת לשניעוים בעת הפרט. במחקרים שעשיתי נמצא שינוי בכוונות החצעה בזמן מערכת הבחירות של 1972, לטובת הדעה שהוצגה בפומבי בימי תקיפות. התוצאה ניכרה במיוחד אצל נשים, שהן בדרך כלל בטוחות בעצמן פחות בסוגיות פוליטיות.

את המודעות הדמוגרפיות הרגילות של התפלגות הדעות כאוכלוסיה בנשא מסוים יש להשלים בעזרת שאלות נוספות על הערכת הדעות בסביבה — אילו דעות שלטות ואילו דעות עתידות להתחזק — וכן בעזרת שאלות על מעורבות המשיב ועל נכונותו להגן בפומבי על השקפה מסוימת.

בעזרת מידע זה אפשר יהיה לנתח את מידת כטחונם העצמי של תומכי דעות מסוימות — את הצניפיה שלהם להיות חלק מהרוב הנכחי או העתיד, וכן את נכונותם להגן על דעותיהם בפומבי. מתוצאות ניתוח כזה אפשר יהיה להסיק אם אכן יש לצפות לשינוי דעה. אילו דעות עתידות להתחזק או להיחלש, ומה מידת חלחץ המופעל על הפרט לסגל את עצמו לסביבה, ואז אפשר יהיה, למשל, להגיע לניכונים מעין אלה:

- רוב נכחי התמסר כמיעוט ייחלש בעתיד, ואילו מיעוט נכחי החשב לרוב יתחזק.
- רוב נכחי ייחלש, אם מרבית חבריו אינם שתופים לצניפיה שילחץ להישאר רוב, אם לעומת זאת, הרוב מאוחד בצניפיה חיובית לעתיד, יעבור זמן רב עד שתשמע בו דעה מנוגדת.
- אם גדלה אגרוודאות בדבר כוחה הקיים או כוחה הצפוי של דעה כלשהי, הדבר מאותם על היפוך בדעה הרווחת.
- אם שתי סיעות נבדלות בבירור זו מזו נכונותן לחשוף בפומבי את דעותיהן, רבים יותר סיכוייה של הסיעה המגלה נכונות רבה יותר להיות הסיעה השלטת בעתיד.
- מכל הדברים האלה אפשר להסיק שמייעוט המשוכנע בשליטתו ולפיכך נכון להישאר, תעומד מול רוב המפקפק בכוח העתיד של השקפתו ולפיכך נכון פחות להגן בפומבי על השקפתו אלה, קרוב לוודאי שדעתו תהיה לדעה השלטת, שאין להתנגד לה בלא להסתכן בסנקציות: היא תהפוך מדעת מיעוט לדעת הקהל.

אפשר ליישם סוג זה של ניתוח לתהיות של דעות פוליטיות, מנמות באופנה או התפתחות מוסכמת ומנהיגים חברתיים — כלומר לכל התחומים שבהם נישת הפרט והתנהגותו נשלטות על ידי הזיקה שבין אמונתו לבין תוצאות התבוננותו בסביבה החברתית. לדעת, פעילות ממשלית זו היא תהליך החשוב ביותר בתחילת התגובות של דעת הקהל. מחשבות תפקידה של ההתבוננות בסביבה נובע, שהערכות דעת הקהל נוגעות תמיד למקום מסוים ולאמן מסוים.

טבלה 4
המרכה לגבי הרוב בחוזה בשאלת ההכרה בדרך, ינואר 1971
השאלה: "האם אתה סבור שרוב תושבי הרפובליקה הפולנית תומכים בהכרה בדרך או מתנגדים לה?"

	מתנגדי ההכרה בדרך		תומכי ההכרה בדרך	
	N=884	%	N=847	%
הרוב בעד	8	0.9	49	5.8
הרוב נגד	57	6.4	19	2.2
בערך חצי-חצי	19	2.1	22	2.6
אי אפשר לקבוע	16	1.8	10	1.2
	---	---	---	---
	100	100	100	100

טבלה 5
המרכה לגבי הרוב בעתיד בשאלת ההכרה בדרך, ינואר 1971
השאלה: "מה לדעתך יהיה המצב בעוד שנה האם, לדעתך, יתור או פחות אנשים יומכו בהכרה בדרך כמדונה נורמלית שנית, לעומת היום?"

	מתנגדי ההכרה בדרך		תומכי ההכרה בדרך	
	N=884	%	N=847	%
המרכה נהייה תנדל	23	2.6	70	8.3
ההתנגדות להכרה תנדל	29	3.3	3	0.4
אי אפשר לדעת	48	5.4	27	3.2
	---	---	---	---
	100	100	100	100

שתי דוגמאות לסדרת מכתבים זו משנות את השערת השתיקה. בשני נושאים היו דיוקא הסיעות המפסידות וקבוצות מיעוט של בין 17 ל-25 אחוזים לעומת קבוצות רוב של 53 עד 61 אחוזים) מוכנות להיחשף לפחות כמו הרוב, אם לא יותר. אלה היו קבוצות המיעוט שהתנגדו להסכמים עם מוסקבה וגם ורשה והמכו בפוליטיקאי השמאל פראן יוזף שטרואיס. מממצאים אלה עולה כי לאחר מאבק ממושך עשויה סיעת מיעוט להצטמצם לגרעין הקשה של אנשים שאינם מוכנים להסתגל, לשנות את דעתם או אפילו לשתוק לנוכח דעת הקהל. כמה מחברי הקבוצה הזאת עשויים להתנגד לכדיד, ורבים מהם עשויים למצוא

טבלה 1
נכונות לשווח בקרב קבוצות שונות באוכלוסייה

N	זעה		א-נכונות		נכונות לשווח		על נשוא שנוי במחלוקת* לשווח
	%	%	%	%	%	%	
9966	100-13	51	36	16 ג'ל ומעלה			
4631	100-10	45	45	נכרדים			
5335	100-15	56	29	נשנים			
קבוצות גיל							
2584	100-11	47	42	גיל 29-16			
2830	100-11	50	39	גיל 44-30			
2268	100-13	52	35	גיל 59-46			
2264	100-17	56	27	גיל 60 ומעלה			
עיסוק							
621	100-18	63	19	איכרים			
2289	100-18	54	28	עובדים לא מקצועניים			
2430	100-12	51	37	עובדים מקצועניים			
פקידים, פקיד מדינה וזוטרים							
2628	100-10	49	41	או בינוניים			
1051	100-09	44	47	מנהלים ופקידים בכירים			
927	100-11	49	40	עצמאיים, מקצוענות חופשיים			
הכנסת חודשית נטו							
1448	100-18	56	26	על המפרנס הראשי בבית			
1875	100-15	53	32	פחות מ-800 מדידים גרמניים			
2789	100-13	52	35	פחות מ-1000 מדידים			
2979	100-10	48	42	פחות מ-1250 מדידים			
866	100-09	43	48	פחות מ-2000 מדידים			
כפר/עיירות							
1836	100-16	52	32	כפרים			
3164	100-11	52	37	עיירות קטנות			
1797	100-13	51	36	עיירות בינוניות			
3160	100-13	49	38	עיירות גדולות, כריכים			

* המשיבים נשאלו על שיהיה עם נוספים אחריהם במהלך תהליך ההצבעה בנושאים האלה. בינה משפר מציאתם, איטור על קיומה של המפלגה הדמוקרטית הגרמנית, המגזר הדתי, מנהלים מועדפים של זוגות לא נשואים.

מאמין שדעתו היא הדעה השלטת ותמשיך להיות כזאת, או שהיא הולכת ומתפשטת (אף שכרגע אינה שלטת). הנוכחות קטנה יותר אם הוא מרגיש שדעתו מאבדת תמיכה. דבר זה הנוכחות להביע דעה כלשהי כמומכי ולעתים קרובות משפיעה על ההערכה שמעריך הפרט את ההפלגות הדעות לסובת אותה דעה.

3. מכאן אפשר לסיק עוד, כי אם יש פעל ברור בין הערכת ההתפלגות הנוכחית של הדעות לבין ההתפלגות למעשה, הרי זה מפני שדעה שמונאמים בהערכתה זוכה לחשיפה פומבית רבה יותר.

4. יש מתאם חיובי בין הערכת המצב כחווה לבין ההערכה לעתיד: אם דעה מסיימת נחשבת לדעה הרווחת, סביר שתיחשב גם בעתיד לדעה הרווחת (ולחלופין), אך במידה שונה. ככל שהמתאם בין ההערכות חלש יותר כך עוברת דעת הקהל תהליך של שינוי.

5. אם יש פעל בין הערכת כוחה העכשווי של דעה מסיימת לבין הערכת כוחה העתידית, התחזית של העבודה בעתיד היא שתקבע באיזו מידה יהיה הפרט מוכן להיחשף. דבר זה נובע מן ההנחה שהמורים לדרגות הנכונות המשתנות הוא השינוי של הפרט מפני ביודד ומפני התערעור בטחונו העצמי אם השקפתו לא תקבל אישור מדעת הרוב או מהלך הרווחת. אם הוא משתכנע כי הלך הרווחת נוטה לטובתו, אין משמעות רבה לסכמת הבידוד.

לכדיקת ההשערות הללו השתמשתי בסקרים רב-נושאים שנתרכו ב-Institut für Demoskopie Allensbach, רובם בשנים 1971 ו-1972. והקיפו בין 1,000 ל-2,000 ראיונות מובנים עם חתכי-דוחב מייצגים של האוכלוסייה. בסקרים נכללו ארבעה סוגי שאלות:

(א) שאלות על דעת המשיב בנושא שנוי במחלוקת (אדם או ארגון, דפוס התנהגות, הצנעה).

(ב) שאלות על התפיסה שתופס המשיב את דעת הרוב ("רוב האנשים ברופוליקה תפלולית") בנושא מסוים.

(ג) שאלות על הלכי רוח בעתיד.

(ד) שאלות על נכונות המשיב להיחשף בסיטואציה פומבית. לשם כך ביקשתי מהמשיבים לעייר בדמיונם שיחה בין נוסעים בנסיעה ארוכה ברכבת ולומר אם וכיצד הרי מצטרפים לשיחה כזאת בנושא שנוי במחלוקת.

עד כה הוצגו 12 נושאים שנויים במחלוקת פחות או יותר:

- חוק ההפלגות (אפריל 1972)
- 0.8 מ"מ אלכזהול בדם לנהגים (אפריל 1972)
- עונש מוות (יוני 1972)
- חיים משותפים מחוץ לנישואין (ספטמבר 1972)
- עונשי גוף לילדים (נובמבר 1972)
- פועלים זרים ברפובליקה הפדרלית (מאי 1972)
- "החברה ההישגית" (אוגוסט 1972)
- הכספי מוסקבה-ירשה (מאי 1972)

- הכרה ברפובליקה הדמוקרטית הגרמנית (ד"ר) (ינואר 1971)
- איטור על קיימתה של המפלגה הקומוניסטית (ספטמבר 1972)
- השפעה פוליטית רבה יותר לפורץ יוזף שטרואוס (אוקטובר/נובמבר 1972)
- הרצון בממשל כהונתו של וילי ברונדט כקנצלר (אוקטובר 1972)

דפוסית התנהגות שונים אלה בהכרח משפיעים על התמונה המעין-סטטיסטית של התפלגות הדעות שקולט הפרט מסביבתו החברתית. דעה אחת הוא שומע לעתים קרובות יותר ויותר ונבימה בוטחת יותר ויותר, ואילו האחרת נשמעת פחות ופחות. ככל שהפריטים קולטים את המנומות הללו ומסוגלים אליהן את השקפותיהם, כך דומה ששיעה אחת משתלשלת והשיייה דועכת, וכך, נטייתו של אחד להשמיע את קולו ונטייתו של אחר לשנות פותחת תהליך ספירלי המבסס במידה גוברת והולכת את מעמד הנכונה של דעה אחת.

הפרט המבטא את הדעה ההפוכה או נוקט פעולה ציבורית על פיה מביא על עצמו את סכנת הבידוד. במלים אחרות, אפשר לתאר את דעת הקהל כדעה השלטת המכריחה את העמדה וההתנהגות להסתגל אליה באמצעות איום על הפרט המתנגד לה בבידוד ועל הפוליטיקאי באובדן תמיכה רחבה. התפקיד הפעיל של פתיחת תהליך ההתגבשות של דעת הקהל שמור אפוא למי שאינו מנוח לעצמו לחשוש מפני בידוד.

אפילו בין הסופרים הקלאסיים שכתבו על דעת הקהל אנו מוצאים התייחסויות לעברדה שיעת הקהל היא עניין של דיבור ושל שתיקה. ⁷ Tönnies⁸ כותב: "דעת הקהל טוענת תמיד לסמכות. היא תובעת הסכמה, או לפחות כופה שתיקה או הימנעות מהתנגדות". ובנייט⁹ (עמוד 347) מדבר על רוב השומר על שתיקה בשל הרגשת תבוסה: "בפסלים של הרוב אין כפייה משפטית או מוסרית. קיים רק אובדן של כוח ההתנגדות, הצטמצמות של תחושת האחריות האישית ושל החובה להילחם על דעותיך".

תהליך עיצוב דעת הקהל המסתמך על "ספירלת החובה להילחם על דעותיך" בספרו **המשטר שהיה והמהפכה**. הוא מספר כיצד הבוזה לדת הלק והתפשט בלחץ בצרפת של המאה השמונה-עשרה. אחת הסיבות המהותיות לכך, לדבריו, הייתה "השתתקות" הכניסיה הצרפתית: "בני-אדם ששמרו על האמונה הישנה חששו שמה שאמר נאמניה אחרים, והואיל ונתו"ראו מפני הבדידות יותר משנתו"ראו מפני הטעות הלכו ונצטרפו אל ההמונים, אם גם מחשבתם לא הייתה מחושבת, וכן רגש שלא היה אלא קנייני של מקצת מן העם, נדמה שהיא מקיף את כל דעת הכלל, וכך נראה היה אפילו בעיניהם של הללו שבזר לו צורה כוזבת כזאת, כדבר שאין לעמוד בפניו" (תרגום: עדה צמח, מוסד ביאליק, ירושלים, תשי"א, עמוד 164).⁸

הפרט השערות:

1. הפרטים מעצבים להם תמונה של התפלגות הדעות ושל הלכי הרוח בסביבתם החברתית. הם רואים אילו השקפות מתחזקות ואילו מאבדות מכותן: זהו תנאי מקדים לקיום או להתפתחות של דעת קהל כפעילות הגמלין בין דעות הפרט לבין הדעה המיוחסת לסביבה. היוצמה שבה מתבונן הפרט בסביבה משתנה לא רק על פי מידת ההתייגעויות בסוגיה מסוימת, אלא גם על פי המידה שבה מעריך הפרט שייאלץ להישחף בפומבי בסוגיה מסוימת.
2. נכונות הפרט לחשוף את דעותיו בפומבי משתנה בהתאם להערכה שהוא מעריך את

ספירלת השתתקות: תיאוריה של דעת הקהל אליזבת נואלד-וימן

התייחסתי לאמירות הקלאסיות על המושג דעת הקהל כדי למצוא תיאורים אמפיריים לתהליך ההתגבשות של דעת הקהל באמצעות התבוננותם של פרטים בסביבתם החברתית. מכל האמירות הרלוונטיות של טוקוויל⁸, Tönnies⁹, ברייס⁴ (Bryce) ואלפורט (Allport)¹, אוכל לצטט כאן רק את הדוגמה שמביא אלפורט לתהליך ההתגבשות של דעת הקהל: הלחץ השפיע על בעלי הבתים בשכונה לנרף את השלל מן המדרכות שמול בתיהם. דוגמה זו מראה כי לצד שאלות פוליטיות, מסכמות חברתיות, מנהגים ונורמות נמנים עם ה"סיטואציות" ו"הצעות המשמעות" שאמצעותן מבטא מספר רב של בני אדם הסכמה או אי-הסכמה בחייהם הציבוריים.

אם דעת הקהל צומחת מפעילות-גומלין של פרטים עם סביבותיהם החברתיות, עלינו לראות בפעולה את התהליכים שאש (Ash) ומילגום (Milgram)⁶ אישרו את קיומם בניסויים. לפרט חשוב שלא לבדד את עצמו מהחברה יותר מאשר להיות בעל שיפוט עצמאי. דוגמה שזה תנאי לחיים בחברה האנושית, שאם לא כן, לא הייתה מושגת אינטגרציה מספקת.

הבה נניח לצרכינו כי פחד זה של האדם מפני בידוד (לא רק הפחד מפני ניתוק אלא גם הספקן ביכולת השיפוט שלו) הוא בלתי נפרד מכל תהליכי דעת הקהל. זו נקודת התחברות של הפרט, שכן קבוצות חברתיות יכולות להעניש על אי-הליכה בתכם. המשגים דעת קהל, סנקציה ועונש קשורים זה לזה בקשר הדוק.

אבל כיצד יודע אדם מתי הוא מבדד את עצמו? הפרט מנסה לגלות זאת באמצעות "כלי מעין-סטטיסטיים" על ידי החבונות בסביבתו החברתית, על ידי הערכת התפלגות הדעות בעד ונגד רעיונותיו, אך מעל הכל על ידי הערכת הכוח (המחויבות), הנוכחות וסיכויי ההצלחה של הצעות והשקפות מסוימות.

דבר זה חשוב במיוחד בסיבות משתנות, שבהן הפרט עד למאבק בין עמדות מנוגדות ועליו להכריע בנייתו. הוא עשוי למצוא את עצמו באחד משני צדדים יתכן שיגלה כי הוא מסכים עם ההשקפה השלטת (או המנוצחת), מה שיעודד את בטחוני העצמי ויאפשר לו לבטא בשיחה, בלא חשש ובלא סכנת בידוד, התנגדות לאלה הדוגלים בהשקפות אחרות. והוא עלול לגלות שהקרקע נשמטת מתחת להשקפותיו, וככל שיחשוו לו שאמנם כך הדבר, כך יתרופף בטחוני העצמי והוא ייטה פחות לכטא את דעתו. אינו מדברים כאן על אותה משיגית מן הנחקרים שנושאו איננים בדעתם בניסוי של אש, אלא על ארבע החמישיות הנתותרות.

L. Simmons, "News Selection Patterns among Iowa Dailies," *Public Opinion Quarterly*, Vol. 29, 1965, pp. 425-430; Guido H. Stempel III, "How Newspapers Use the Associated Press Afternoon A-Wire," *Journalism Quarterly*, Vol. 41, 1964, pp. 380-384; Ralph D. Casey and Thomas H. Copeland Jr., "Use of Foreign News by 19 Minnesota Dailies," *Journalism Quarterly*, Vol. 35, 1958, pp. 87-89; Howard L. Lewis, "The Cuban Revolt Story: AP, UPI, and Three Papers," *Journalism Quarterly*, Vol. 37, 1960, pp. 573-578; George A. Van Horn, "Analysis of AP News on Trunk and Wisconsin State Wires," *Journalism Quarterly*, Vol. 29, 1952, pp. 426-432; and Scott M. Cutlip, "Content and Flow of AP News - From Trunk to Reader," *Journalism Quarterly*, Vol. 31, 1954, pp. 434-446.

13 יתר על כן, תמיכה מפורשת אמעני התקשורת שנבדקו כאן הם אמעני תקשורת ארציים ואין אחת מארבעת הנתונים מוצגת לא היה בציאפל הילי קל יותר לטעון כי בנחיר ציאפל הילי מוצגים את שיטתיהם לגבי בולטות הסוגיה לאמנעי תקשורת ההמונים ולא להפך. מחקר מעניין הוזכר בעבודתו של הנסיך לרנאס הקרונית חודשת יום-ימינות לארנסט של הקורא הוא:

Guido H. Stempel III, "A Factor Analytic Study of Reader Interest in News," *Journalism Quarterly*, Vol. 44, 1967, pp. 326-330.

מחקר יען יותר הוא:

Philip F. Griffin, "Reader Comprehension of News Stories: A Preliminary Study," *Journalism Quarterly*, Vol. 26, 1949, pp. 389-396.

Sid Strauger, "Cognitive Differentiation and the Impression-Formation Process," *Journal of Personality*, Vol. 35, 1967, pp. 402-414.

15 רגש מעיד על נטייה לרזות "בעד" או "נגד", על יחס של חיבה או תיעוב כלפי משהו. תמונת קוגניציה (מבדה) לעומת זאת, מעיד על התמיכה שתופס האדם את האובייקט, על ה"ידומה" שלו בעיניו או על מערכת מאורגת של מודע ואמונת על אובייקט מילטי.

16 מדינתו המודד היא למעלה מ-0.90.

17 Angus Campbell, Philip Converse, Warren Miller, and Donald Stokes, *The American Voter*, New York, Wiley, 1960, chap. 2.

18 אין דיווח על ניתוח סטטיסטי של חמשת הנתונים המשולשים הנפרדים בטבלה 6, בשל המספרים הקטנים הממיינים בכמה תאים, אך למרות מספרים קטנים אלה, דפוס הנוצרות עקבי לגבי כל אמנעי התקשורת.

דברות

1 ראה: Bernard R. Berelson, Paul F. Lazarsfeld, and William N. McPhee, *Voting*, Chicago, University of Chicago Press, 1954, p. 234.

2 מוכר שבמידת מה הסומכו הממונים תמיד על אמנעי תקשורת ההמונים, אך הודו והסליוויה הנכונת אינטימיות חדשה לפולטיקה.

3 ראה: Kurt Lang and Gladys Engel Lang, "The Mass Media and Voting," in Bernard Berelson and Morris Janowitz, eds., *Reader in Public and Communication*, 2d ed., New York, Free Press, 1966, p. 466.

4 ראה: Bernard C. Cohen, *The Press and Foreign Policy*, Princeton, Princeton University Press, 1963, p. 120.

5 Berelson et al., *op. cit.*, pp. 244, 228.

6 Treanman and McQuail, *op. cit.*, p. 165.

7 Lang and Lang, *op. cit.*, p. 468. טרנמן וקווייל מזהירים כי מחקרים אינן מכירים ממש שהטלוויזיה ואן כל אמנעי תקשורת המונים אחרי עשרה דבר מה מלבד סיפור מרדכי העמדה כלפי סוגיה משמעותית ממש לא השתנתה. "אנשים מודעים לדברים הנאמרים, ולמי שאומר אותם, אך אין הם בורחים מקבלים את הדברים כמסוימים." ראה: p. 168, *op. cit.*, p. 168.

8 יאן ג. בלנדר ודניס מקווייל, *Television in Politics: Its Uses and Influence*, Chicago, University of Chicago Press, 1969, p. 200.

9 ראה: p. 172, *op. cit.*, p. 172. ומהאחר, *Treanman and McQuail, op. cit.*, p. 200. "מה מודאג אורח בדידות בימים אלה, כלומר בלי להתחשב במה שהפוליטיקאים אומרים, מה הם שניים או שלושה דברים העיקריים שלעודד צריכה הממשלה להתמקד בהם או לעשות משהו בעניינם?"

10 המחיצות בין המקדדים היתה מעל 0.90 לנתוח תוכן של פוליטיים "ראשיים" ושל פוליטיים "שניים" כאחד, פריט חסיון מוצאים בדיוח המלא של פרוייקט זה. מספר קטן של עותקים מהדו"ח המלא ומנינם לילוקר ואפשר להשיגם על ידי מנייה בכתב למחברים.

11 אין שיקוף הסמכות שהתפרסמה לא מצד גישותיהם הדשים הנאמרים כשיכן שאלה את תקפות השערה של התפיסה הסלקטיבית. גישה השערה זו מוכר למחקר רב בתחום התקשורת. ראה למשל: Richard F. Pyszka, and Jose L. Guerrero, "Dissension and Exposure to Arousive Information," *Journalism Quarterly*, Vol. 46, 1969, pp. 37-42; and David O. Sears and Jonathan L. Freedman, "Selective Exposure to Information: A Critical Review," *Public Opinion Quarterly*, Vol. 31, 1967, pp. 194-213.

12 כמה מחקרים התמקדו בהשפעת השירותים של טלוויזיה דו-כיוונית. ראה למשל: David Gold and Jerry

בדיקת הקשר בין בולטות הרגשיות לבין זוג הגורמים המסורתיים, השכלה וההתעניינות פוליטית, לא גילתה מתאמים מובהקים. ההשפעות הכלית-תלויות של ההתעניינות הפוליטית ומידת הרגשיות על השימוש באמצעי התקשורת מודגמת בטבלה 6. כן מדגימה הטבלה את יעילותה של מידת הרגשיות כגורם או כמבוא של השימוש באמצעי התקשורת, במיוחד אצל אנשים בעלי התעניינות פוליטית רכה.¹⁸

טבלה 6
שעור המשתמשים באמצעי התקשורת על פי התעניינות פוליטית ונבולטות הרגשיות

התעניינות פוליטית רכה ונבולטות חסומה (N=12)	התעניינות פוליטית חסומה ונבולטות רכה (N=25)	התעניינות פוליטית חסומה ונבולטות חסומה (N=17)	התעניינות פוליטית חסומה ונבולטות רכה (N=40)	אמצעי התקשורת	מקורות
41.7%	20.0%	17.7%	15.0%	טלוויזיה	נתיבות
58.3	36.0	35.4	27.5	מגזין חדשות	רדיו
33.3	24.0	11.8	7.5	רדיו	שדרות
33.3	8.0	11.8	12.5	שדרות	
75.0	64.0	17.7	20.0	שדרות	

זן מידת הרגשיות והן השימוש באמצעי התקשורת בטבלה 6 מתבססים על הסוגיה שהמשיבים ציינו אותה כחשובה ביותר להם אישית. הניתן של מידת רגשיות נקבע על פי חשיבות שנתנו לחשיבות סוגיה זו. השימוש בכל אחד מאמצעי התקשורת מבוסס על השאלה אם המשיב ראה או שמע משהו באמצעי תקשורת זה על הסוגיה המסוימת הזאת בעשירי וארבע השעות האחרונות.

מידת רגשיות גבוהה נוטה לבלום את השימוש באמצעי תקשורת לרכישת מידע נוסף על סוגיות בעלות חשיבות אישית גבוהה. מכל מקום, משיבים עם מידת רגשיות גבוהה אינם זוכרים שרכשו מידע בזמן האחרון. דבר זה נכון גם לגבי בעלי התעניינות פוליטית רכה וגם לגבי בעלי התעניינות פוליטית חסומה, אך במיוחד לגבי בעלי התעניינות פוליטית רכה. רכה וגם לגבי בעלי התעניינות פוליטית חסומה רכה וגם מידת רגשיות גבוהה, רק 36 אחוזים דיווחו שקראו בזמן האחרון משהו בעיתון על הסוגיה שהיא החשובה ביותר בעינייהם. אך אצל משיבים בעלי התעניינות פוליטית רכה ומידת רגשיות נמוכה, כמעט שישה מתוך עשרה (58.3 אחוזים) אמרו כי רכשו מידע מקריאה בעיתון. דפוסים דומים נמצא בכל אמצעי התקשורת.

מחקרים עתידיים של התנהגות תקשורתית וקביעת סדר-יום פוליטי צריכים לבדוק תן משתנים פסיכולוגיים והן משתנים סוציולוגיים. בדיקה זו הכרחית לביסוס מבנים תיאורטיים מוצקים. דומה שקביעת סדר-היום, החשבת בשני המישורים למישו תקשורת, יעילה במחקר תהליך הקונסטרוקט הפוליטי.

מאמצים להשוות בין עמדות של משיבים בלבד לבין אמצעי התקשורת ששימוש בפועל את בוחרי צאפל היל. יתר על כן, הניתוח כולל את הצבת ההשערה של קביעת סדר-היום מול השערת התפיסה הסלקטיבית. גם השוואת מתאמים אלה תומכת בהשערה של קביעת סדר-היום.

דומה כי הסבר הממצאים של מחקר זה כעדות להשערה של אמצעי תקשורת ההמונים מתקבל יותר על הדעת מהסברים חלופיים. כל טיעון שלפני המתאמים בין הבלטת התקשורת לבין הבלטת הנוחרים הם מוזמים – כלומר שהם פשוט מניבים לאותם האירועים ואינם משפיעים זה על זה בדרך זו או אחרת – יוצא מההנחה שלבוחרים יש אמצעים חלופיים לבחון את השינויים היום-יומיים בזירה הפוליטית. הנהח זו אינה סבירה. מאחר שרק מעטים משתתפים ישירות במערכת הבחירות לנשיאות, ועוד מעטים מזה עדיין חוזים כמו ענייהם במועמדים לנשיאות, המילד המועבר בערוצי התקשורת הבין-אישיים נמסר בעיקר בסיקור החדשות של אמצעי תקשורת ההמונים ומבוסס עליו. אמצעי התקשורת משמשים המקור העיקרי למידע פוליטי כלל-ארצי. לגבי הרוב, אמצעי תקשורת ההמונים הם המייצג הטוב ביותר והזמין ביותר – למעשה הבלעדי – של מציאות פוליטיות המשתנות בהתמדה.

אפשר גם לטעון שהמתאמים הגבוהים מלמדים כי אמצעי התקשורת פשוט הצליחו להתאים את המסרים שלהם לחתומי העניין של הציבור. אך מאחר שמחקרים רבים מלמדים על סטייה חדה בין הערך החדשותי בעיני עיתונאים מקצועיים לבין ערכו בעיני ציבור קוראיהם, קשה להאמין שדווקא במקרה יהיה זה תימצא התאמה כמעט משלמת. זו סביר יותר שאמצעי התקשורת הם שגברו בתחום זה של הסיקור הרשמי.

מחקר זה אמנם שייד בראש ובראשונה לתחום הסוציולוגיה הפוליטית ותקשורת המונים, אך בכל זאת נאספו כמה נתונים פסיכולוגיים על הייצוג הקונטטיבי האישי שייצג כל בוחר את הסוגיות העומדות על הפרק. שראוג (Staug) סבר כי הבלטות של מומד ההערכה – לא מספר התכונות גרידא – היא המאפיין המהותי של הדיפרנציאציה הקונטטיבית.¹⁴ ניתוח תוכני מין אפוא את המשיבים על פי מידת הרגשיות בתשובותיהם לשאלות פתוחות ברוב המועמדים והסוגיות.¹⁵ היו בוחרים שתיארו את הסוגיות ואת הממומדים במנהגים רגשיים מאד. אחריהם היו הרבה יותר ענייניים. המסודים חילקו את תשובותיו של כל משיב לקבוצות: "רגשי למדי", "בעיקר רגשי", "רגשי במקצת", או "יכול לא רגשי".¹⁶ המחקר התייחס למידת הרגשיות אצל כל בוחר כאל סוגנו הקונטטיבי לאחסון מידע פוליטי, ושיער כי הסגנון הקונטטיבי משפיע גם על דפוסי חיפוש המידע.

אם נבטא יחס זה בלשון פחות יום-יומית, הרי ההשערה אומרת שמידת הרגשיות תמפה או תמקם את ההבדלים בהתנהגות התקשורתית של הבוחרים. אך כמה משתני מיקום יעילים מאד להתנהגות התקשורתית של הבוחר כבר מתועדים היטב בספרות המחקר. בין אלה יצוינו רמת ההשכלה הפרמלית וההתעניינות בפוליטיקה בכלל. עם זאת, אם ניציר את מודל ה**בוחר האמריקני** כ"משפח" המשתרע על פני הזמן, הרי החניך וההתעניינות הפוליטית ממקומם במרחק מה ממערכת ההחלטות המסוימת העומדת על הפרק.¹⁷ הסגנון הקונטטיבי ממקום קרוב יותר לקצה המשפח, קרוב יותר לזמן ההשתתפות בפועל במערכת הבחירות. דומה שיש לו גם יתרון של קשר פונקציונלי יותר להתנהגות הבוחרים.

טבלה 5
מוצגים של סיקור חודשות על הנשיאות באמצעי תקשורת המונים בפריטים ראשיים ומשניים

CBS	Durham		Durham		Raleigh		New		News-week
	NBC	Morning Herald	Sun	News & Observer	Times	York	Time		
0.42	0.68	0.79	0.81	0.79	0.92	0.54	0.99	0.65	Newsweek Time
0.43	0.68	0.76	0.81	0.77	0.90	0.51	0.99	0.65	New York Times
0.66	0.66	0.81	0.66	0.71	0.70	0.59	0.46	0.73	Raleigh Times
0.62	0.72	0.90	0.89	0.85	0.85	0.64	0.66	0.73	Raleigh News
0.60	0.82	0.93	0.84	0.74	0.60	0.49	0.84	0.77	Durham Sun & Observer
0.77	0.91	0.94	0.94	0.80	0.70	0.47	0.47	0.77	Durham Sun
0.76	0.89	0.73	0.73	0.93	0.80	0.68	0.89	0.89	Durham Morning Herald
0.82	0.75	0.84	0.73	0.87	0.38	0.65	0.81	0.81	NBC News
	0.72	0.78	0.76	0.79	0.88	0.83	0.60	0.66	CBS News

בקצרה, כל אמצעי תקשורת בפני עצמו משעתק שעתוק לא-מושלם את העולם הפוליטי. אך הממצא של מחקר זה, שבוחרים נוטים להסכים על מה שאמצעי התקשורת מגדירים **בחד** כסוגיות עיקריות, מלמד במידה רבה על החפקוד של אמצעי תקשורת המונים בקובעי סדר-היום.

דיון

המתאמים המובאים כאן אינם **מופריחים**, כמובן, את תפקודם של אמצעי תקשורת הממונים בקובעי סדר-היום, אך העדויות לכך עולות בקנה אחד עם התנאים החיצוניים להתקיים אם אמצעי תקשורת המונים אכן קובעים את סדר-היום. מחקר זה השווה יחידות מצורפות — בוחרי ציפאל היל קבוצה בהשוואה לסך כל החפקודים של כמה מאמצעי תקשורת הממונים. השוואה זו משביעת רצון כבדיקה ראשונה של השערת קבועת סדר-היום, אך בעתיד צריך המחקר לעבור מן המישור החברתי הרחב למישור הפסיכולוגיה החברתית, ולהשוות בין עמדות אישיות לבין השימוש האישי באמצעי תקשורת הממונים. אך אפילו המחקר היום מחדד את הממצאים מכמה בחינות. נעשו

טבלה 4
מוצגים בין הוגש שטחו בחדשים בטווחי לבי הסיקור באמצעי התקשורת

Raleigh News and Observer	Raleigh Times	New York Times	Time	Newsweek	פריטים ראשיים	פריטים משניים
0.91	0.80	0.96	0.30	0.30	0.91	0.93
0.93	0.73	0.97	0.78	0.53	0.63	0.96
	CBS News	NBC News	Durham Morning Herald	Durham Sun	0.89	0.94
					0.81	0.93

לפחות שתי מערכות של גורמים מצמצמות את הקוונטוס בין אמצעי התקשורת העוסקים בחדשות. ראשית, מאפייני היסוד של העיתונים, הטלוויזיה וכתבי-העת העוסקים בחדשות שונים אלה מאלה. העיתונים מופיעים מדי יום בינוני ויש בהם שטח רב. גם הטלוויזיה משדרת כל יום אך יש לה מגבלת זמן תמורה. כתבי-עת העוסקים בחדשות מופיעים פעם אחת בשבועי החדשות אינן מעודכנות אפוא. טבלה 5 מראה כי המתאמים הגבוהים ביותר נוטים להיות בין אמצעי תקשורת דומים; המתאמים הנמוכים ביותר הם בין אמצעי תקשורת שונים.

שנית, לאמצעי התקשורת העוסקים בחדשות יש נקודת מפתח, ולפעמים אף הטיית קיוויונות. עם זאת, המתאמים הגבוהים בטבלה 5 נמוכים בין אמצעי תקשורת דומים (מלבדים שיש הסכמה על הערך החדשותי, במיוחד כשפדורב בפריטי חדשות ראשיים. אף שאין הנדדה ברורה ומסכמת של החדשות, יש נורמה מקצועית הקובעת מדי יום ביומו מה הן ידיעות ראשיות. נורמות אלה של ידיעות ראשיות בלי ספק מושפעות כיום מהשימוש בשידורי טלוויזיה הידיעות העיקריות, הנפוץ במיוחד בעיתונים ובטלוויזיה, לעיתים חלק גדול מהמידע הפוליטי. אך ככל שאנו מתרחקים מהאירועים החשובים של מערכת הבחירות, שעליהם כמעט הכל מסכימים, יש מקום רב יותר לפירוט אישי, ומשתקפת במתאמים הנמוכים בין אמצעי התקשורת. לבני הסכמה על פריטים משניים. כפי שראה בטבלה 5. מאחר שעיתון, למשל, משתמש רק בכ-15 אחוזים מהחומר המיון בכל יום נתון, יש חופש ניכר לסקיצה של הפריטים המשניים.

באמצעי התקשורת, לבין כ שכיחות הסוגיות העיקריות והמשניות המתחייבות לכל **מפלגה** (כתבות שבמרכזן עומדים מפלגה מסוימת או מעמד מסוים) שהועלו בכל אחד מארבעת אמצעי התקשורת. למשל, המתאם בין מה שהזמקרקטים רואים כסוגיות העיקריות לבין ההבלטה שהבלט **ניו יורק טיימס** את הסוגיות בכל פליטי החדשות הראשיים שלו הוא 0.89, וקיים מתאם של 0.79 בין הסוגיות הבלטות בעניי הבחורים הדמוקרטיים לבין הדגש של **טיימס** כפי שהשתקף רק בק פריטיים על מעמדיו הדמוקרטיים. אם מצפים שהבחורים יקדישו יותר תשומת לב לסוגיות עיקריות ומשניות הקשורות למפלגתם שלהם — כלומר שקריאתם או צפייתם תהיה סלקטיבית — הרי המתאמים בין הבחורים לבין החדשות/הדעות על מפלגתם צריכים להיות הגבוהים ביותר. תוצאה כזאת תהיה הוכחה לתפיסה סלקטיבית. ו לעומת זאת, אם הבחורים מקדישים תשומת לב סבירה לכל החדשות, **בלי קשר** לראלה איזה מעמד מודגש או איזו סוגיה מפלגתית מודגשת, הרי המתאמים בין הבחור לבין סך כל המוכן של אמצעי התקשורת יהיו התאים ביותר. זו תהיה הוכחה לתפקוד של אמצעי התקשורת כקובעי סדר-היום. השאלה המכריעת היא איזו מערכת מתאמים חזקה יותר.

ככלל, טבלה 3 מראה כי בוחרים שלא חשו מחויבות למפלגה מסוימת בראשית מערכת הבחירות הקדישו תשומת לב רבה **לכל** החדשות. לבני פריטי חדשות ראשיים, המתאמים בין הסוגיות העיקריות בעיני הבחורים לבין הסוגיות שהשתקפו בכל החדשות (לרבות, כמובן, החדשות על המפלגה או המועמד המועדפים עליהם) היו לעתים קרובות גבוהים יותר ממתאמים אלה כאשר אמצעי התקשורת דיווחו רק על החדשות הנטוות למפלגתם או למועמדם. אשר לפריטי החדשות משניים, גם כאן נמצאו לעתים קרובות מתאמים גבוהים יותר בין תפיסת הבחורים לבין הבלטות שהשתקפה בכל החדשות. לעומת הבלטות שהשתקפה בחדשות על מועמד מועדף. כשבדקידים את סיקור הפריטים הראשיים והמשניים כאחד, 18 מתוך 24 השוואות אפיריות מראות כי ההתאמה בין הבחורים לבין כל החדשות גדולה יותר מאשר בינם לבין החדשות שעסקו רק במפלגתם המועדפת או במועמדם המועדף. רעיון התפקוד של אמצעי תקשורת הממונים כקובעי סדר-היום מסביר את הממצא הזה טוב יותר מעיון התפיסה הסלקטיבית.

אף שההתנגוים המוכרים בטבלה 3 מראים באופן כללי התאמה גבוהה בין הערכות הבחורים לבין הערכות שהעריכו אמצעי התקשורת את השיבות הסוגיות בשנת 1968, המתאמים לבני אמצעי התקשורת השונים ולגבי כל קבוצות הבחורים אינם אחידים. אשר לאמצעי התקשורת, הווריאציות משתקפות ביותר בהירות בטבלה 4, הכללת את כל משתתפי הסיקר, ולא רק את אלה שהעדיפו מועמד מסוים בזמן שבו נערך הסיקר. יש גם דוגה גבוהה של הסכמה בין אמצעי התקשורת העוסקים בחדשות בדבר הסוגיות המשמעותיות במערכת הבחירות, אך ההסכמה אינה מלאה. אם נראה את אמצעי התקשורת שעוסקים בחדשות כמתווכים בין הבחורים לבין הזירה הפוליטית עצמה, נכל לפירש את הממצאים בטבלה 5 כמקדמי אמניית, המראים את מידת ההסכמה בין אמצעי התקשורת שעוסקים בחדשות על מידת השיבות של אירועים פוליטיים. כיוון שהקדטים אינם מושלמים, הסגובה המשתקפת באמצעי תקשורת הממונים אינה בשום פנים ייצוג מושלם של מערכת הבחירות של 1968 כפי שהיתה למעשה.

מהמטבים; האחרים עדיין לא החליטו) — נותרו בנפרד. טבלה 3 מראה את תוצאות הניתוח הזה לגבי ארבעה אמצעי תקשורת נבחרים.

טבלה 3
מתאמים בין הנלטה של סוגיות עיקריות ומשניות באמצעי תקשורת נבחרים לבין תפיסת הבלטות שלהן בעיני הבחורים

אמצעי תקשורת נבחרים	פריטים ראשיים		פריטים משניים	
	כל החדשות	על המפלגה המועדפת	כל החדשות	על המפלגה המועדפת
<i>New York Times</i>	0.89	0.79	0.97	0.86
בוחורים (דמוקרטים)	0.80	0.40	0.88	0.88
בוחורים (רפובליקנים)	0.89	0.25	0.78	-0.53
<i>Durham Morning Herald</i>	0.84	0.74	0.96	0.83
בוחורים (ד)	0.59	0.88	0.84	0.69
בוחורים (ר)	0.82	0.76	0.79	0.00
<i>CBS</i>	0.83	0.83	0.81	0.71
בוחורים (ד)	0.50	0.00	0.57	0.40
בוחורים (ר)	0.78	0.80	0.86	0.76
<i>NBC</i>	0.57	0.76	0.64	0.73
בוחורים (ד)	0.27	0.13	0.66	0.63
בוחורים (ר)	0.84	0.21	0.48	-0.33

הטבלה מראה את המתאמים בין שכיחות הסוגיות העיקריות כפי שראו אותן תומכי האמפרי, ניסיון או ואלאס לבין: א) שכיחות כל הסוגיות העיקריות והמשניות שהועלו

הרפובליקנים על מדיניות החוץ. האמרי הקדיש כמובן זמן ניכר להצדקת מלחמת וייטנם (ואו) לפרשנות עליונה; נקסון לא בחר (או לא האליץ) לעשות זאת.

טבלה 2
דיווחי אמצעי תקשורת ההמונים על סוגיות, לפי סוגיות

סוגיות	מפלגה		רפובליקניות		דמוקרטית		אמריקנית	
	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי
מדיניות חוץ	34%	40%	38%	65%	63%	64%	30%	21%
חוק וסדר	26	36	32	19	26	23	48	55
מדיניות מסוי	13	1	6	10	6	8	7	12
רווחה	13	14	13	4	3	4	7	12
זכויות האזרח	15	8	11	2	2	2	14	12
סדר באזרחים ^א	101%	99%	100%	100%	100%	101%	99%	100%
סדר במספרים	47	72	119	48	62	110	28	61

^א חלק מהסדרים אינם מסתכמים ב-100% בשל עיגול.

דומה שאמצעי התקשורת הטביעו חותם ניכר על השיפוט של הבחורים לפני מרכיב הסוגיות של מערכת הבחירות (אף שבשאלון החקישו בפירוט לשפוט בלי להתייחס בדברים שאמרו הפוליטיקאים על הנושא באותה עת). המדגם בין הסוגיות העיקריות של מערכת הבחירות שהובלטו בפירוט הראשיים לבין הסוגיות העיקריות בעיני הבחורים היה +0.967. המתאם בין הסוגיות העיקריות במערכת הבחירות שהובלטו בפירוט הראשיים לבין הסוגיות העיקריות בעיני הבחורים היה +0.979. בקצרה, התנוונים מלפנים על קשר חזק מאד בין הדגש ששמו האמצעי התקשורת בסוגיות שונות במערכת הבחירות לדגש המשקף במידה ניכרת את הדגש ששמו המועמדים) לבין הפולסות והחשיבות של נושאים שונים במערכת הבחירות בעיני הבחורים.

אך אם שלישית המועמדים לנשיאות שמו דגשים שונים מאד בסוגיות שונות, דומה ששיפוטיו הבחורים משקפים את **סך כל** הסיקור התקשורתי. עולה מכאן שהבחורים שקיבלו תשומת לב כלשהי לכל ההדשות הפוליטיות **כלי קשר** לשאלה אם הן באות מהמעמד המועדף עליהם או קשורות בו. מאחר שהטבלאות הראינו משקפות את כל התייחסות, ייתכן כי הבדלים אישיים, המשקפים בהעדפת מפלגה מסוימת ונטייתו של הבחור לשים לב בעיקר לחומר האחד או השני, הולכים לאיבוד בגלל הכללת כל הבחורים בנייתו אחד. לפיכך, תשובותיהם של משיבים שיכרה בהם העדפה (אך לא מחויבות) לאחר המועמדים בתקופה שבדקה — ספטמבר-אוקטובר (45 אחוזים

טבלה 1
דיווחים עיקריים באמצעי תקשורת ההמונים על מועמדים ועל סוגיות, לפי מועמדים

המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד	המומקד
מחסי	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי	ראשי	מחסי	ראשי
10%	2%	15%	13%	9%	7%	10%	2%	15%	13%
6	12	-	4	13	5	6	12	-	4
2	-	-	2	4	3	2	-	-	2
2	2	5	2	4	3	2	2	5	2
2	4	0	2	9	3	2	4	0	2
15	11	25	14	13	19	15	11	25	14
19	1	-	-	-	1	19	1	-	-
19	25	10	21	9	18	19	25	10	21
28	35	30	30	17	25	28	35	30	30

^א הפיזור על ידי מועמדים ב-11 פורטים ראשיים בלבד בתקופה שרין הן 12 בספטמבר ל-6 באוקטובר, ולא יציינו כל אחד מהם באחוזים. כולל אחוז אחת עבור המסכם.
^ב פחות מ-0.05 אחוז
^ג לא ניתנה ל-100% בשל עיגול.

טבלה 2 מתמקדת בדגש היחסי ששמה כל מפלגה בסוגיות. כפי שהדבר השתקף באמצעי התקשורת ההמוניים, הטבלה מלמדת כי האמפני/מאסקי הדגישו את מדיניות החוץ הרבה יותר מניקסון/אגני או ואלאס/לימני. אך אשר לסוגיית "חוק וסדר", יותר ממתחצי/מהדהדות על ואלאס/לימני עסקו בה, לעומת פחות מרוב מהדהדות על האמפני/מאסקי. אצל ניקסון/אגני עסקו בה כמעט שליש מהדהדות — פיגור קטן לעומת הדגש של

שהדגישו אמצעי התקשורת את הנושאים השונים¹⁰. החלוקה לראשי ולישניים בתקשורת הכתובה נעשתה לפי השטח והמיקום; בטלוויזיה נעשתה החלוקה לפי המקום והזמן שהוקצה לכל נושא. בתר פירוט, הפריטים הראשיים הוגדרו כדלקמן:

1. טלוויזיה: כל ידיעה ו/או כתבה שאורכה 45 שניות או יותר ו/או אתה משלש הכתובת המכתובת.
2. עיתונים: כל ידיעה ו/או כתבה שהופיעה בחלק העליון של העמוד הראשון או בכל עמוד אחר תחת כותרת של שלושה טורים, ולפחות שלש מן הידיעה ו/או הכתבה ולפחות חמש פסקאות) הוקדש לסיקור חדשות פוליטית.
3. כתב-ייעוץ שעוסקים בחדשות: כל ידיעה ו/או כתבה המשתרעת על יותר מטור אחד או כל פריט שהופיע בכתבה הראשית בתחילת מדור החדשות של כתב-ייעוץ.
4. סיקור בעמוד המערכת של עיתונים וכתב-ייעוץ: כל פריט שהופיע במקום הראשי של מדור מאמרי המערכת (הפינה השמאלית העליונה של עמוד מאמרי המערכת) וכן כל הפריטים שבהם שלש (לפחות חמש פסקאות) ממאמר מערכת או מאמר של בעל-טור הוקדש לסיקור פוליטי של מערכת הבחירות.
- פריטים משניים הם ידיעות ו/או כתבות שהן פוליטיות באופיין, אך קטנות יותר מבחינת השטח, הזמן או המקום לעומת הפריטים הראשיים.

מתוצאים

טבלה 1 מציגה את התבלטה הכוללת שהבליטו אמצעי התקשורת הנבחרים נושאים ומועמדים שונים בפריטים הראשיים בזמן מערכת הבחירות. הטבלה מראה שכמות נכרת של חדשות ממערכת הבחירות לא הקדשה לדיון בסוגיות הפוליטיות החשובות אלא לניתוח מערכת הבחירות עצמה. יש בכך משום הומר למחשבה לאלה הסבורים כי חדשות ממערכת הבחירות עוסקות בעיקר בסוגיות. שלשים וחמישה אחוזים מסיקור החדשות הראשיות על זאלאס (Wallace) הוקדשו לניתוח זה (ישאם יש לו סיכוי לזכות או לא¹¹). סיקור החדשות הראשיות על האמפרי (עצמאטי) (Humphrey) הקדיש לכך 30% ועל נקסון 25%. עם זאת, הטבלה מראה גם את הדגש היחסי על דברים שאמרו המועמדים זה על זה. למשל, נראה שאגניו (Agnie) הקדיש להתקפה על האמפרי זמן רב יותר (22 אחוזים מריטי החדשות הראשיים על אגניו) מנקסון (11 אחוזים מהחדשות הראשיות על נקסון). הדגש הכולל ששמו אמצעי תקשורת המונים בסוגיות ובנושאים פוליטיים אלה בפריטים המשניים היה מקביל למדי לדגש ששמו בהם בפריטים הראשיים.

הסיכום התמציתי ביותר להשערה זו בדבר תפקידם של אמצעי התקשורת כקובעי סדר-היום מופיע אולי אצל כהן: העיתונות, לדבריו, "רוב הזמן אולי אינה מצליחה לומר לאנשים מה לחשוב, אך היא מדהימה בהצלחתה לומר לקוראים על מה לחשוב."¹² אם אמצעי תקשורת המונים אולי אינם משפיעים במיוחד על כיוון העמדות או על עוצמתן, הרי ההשערה היא שאמצעי תקשורת המונים קובעים את סדר-היום לכל מערכת בחירות פוליטית, בהשפיעם על בולטות העמדות כלפי השוגות הפוליטיות.

רשימה

כדי לחקור את נושאים של אמצעי תקשורת המונים לקבוע את סדר-היום במערכת הבחירות לנשיאות של 1968, ניסח מחקר זה להשוות את הסוגיות שהיו מרכזיות במערכת הבחירות לדברי בחרי ציאפל היל, אל התוכן שהופיע באמצעי תקשורת המונים ששימשו את הבחורים האלה באותה מערכת בחירות. המשיבים נבחרו באקראי מתוך רשימות של בחורים בהמשה אוריום בציאפל היל, המייצגים את המחילה מהבחירות הכלליות, החברתית והעמית. הגבלת המחקר לקהילה אחת אפשרה לחוקרים בקלות על משתנים רבים אחרים – למשל, המדלים או וריאציות בתפקודים של אמצעי התקשורת באזורים שונים.

בין ה-18 בספטמבר ל-6 באוקטובר הושלמו מאה ראיונות. בחירתם של מאה המשיבים נעשתה על פי שאלה מסוננת, שנועדה לזהות את מי שעדיין לא החליטו סופית כיצד להצביע – בהנחה שאלה חשופים יותר או נוחים יותר להשפעת המידע שמופץ במהלך מערכת הבחירות. רואינו רק אלה שעדיין לא התחייבו למאמרי המועמד זה או אחר. בעקבות שיטת המחקר של טרנמן ומקווייל, בקש המחקר מכל משיב להגדיר בקווים כלליים את סוגיות המפתח כפי שהיא רואה אותן, בלי קשר להצטרות של המועמדים באותו זמן.¹³ המראיינים רשמו את התשובות בדיוק מרוב.

במקביל לראיונות עם הבחורים נאספו ותועדו אמצעי תקשורת המונים ששימשו את הבחורים הללו, ותוכנם נותח. במחקר גישי שעודד באוגוסט 1968 נמצא כי בקהילת ציאפל היל כמעט כל המידע הפוליטי של אמצעי תקשורת המונים סופק בידי המקורות שלהלן: *Herald Morning* של דרהאם (Durham), *Sun* של דרהאם, *News and Observer* של ראל (Raleigh), *Times* של ראל, *New York Times*, *Newsweek*, ומדורות הערב של

חדשות NBC ו-CBS.

תשובות המשיבים באשר לכעיות העיקריות, כפי שתפסו אותן, ובאשר לחדשות ולמאמרי המערכת שהופיעו בין ה-12 בספטמבר ל-6 באוקטובר בעיתונים, בתכני-העת ובמסגרת החדשות שהשרתפו במדגם, מיוני ל-15 סטנדרטיות המייצגות את סוגיות המפתח וסוגים אחרים של חדשות ממערכת הבחירות. כן חולק נתון החדשות באמצעי התקשורת לשתי רמות, "ראשית" ו"שנית", כדי לכדוק אם היו הבדלים מהותיים כלשהם בדגש

הדו-קיום של אמצעי תקשורת ההמונים כקו-בני סדר-היום. מקטרוז' א. מקומבס ודונלד ל. שור

בימינו, יותר מאי-פעם, מעמדנים פוליטיים מגיעים אל העם דרך אמצעי תקשורת ההמונים יותר מאשר באמצעות מנג פנים-אל-פנים.¹ לאנשים רבים, המידע שמספקים אמצעי תקשורת הוא המגע היחיד שיש להם עם הפוליטיקה. ההדו-קיום, ההבטחות והחזרות הנהוגות במחברות החזרות, בטורים ובמאמרי המערכת הן חלק ניכר מהמידע שעל פיו מתקבלת ההחלטה במי לכהור. אנשים רוכשים את דוב דיעותיהם מיד "שנייה" או "שלישית", מאמצעי תקשורת ההמונים או מאנשים אחרים.² אף שעדיין לא הוכח חד-משמעית שאמצעי תקשורת ההמונים משנים מע היסוד עמדות של בוחרים במערכת בחירות,³ יש הוכחות רבות לכך שהבוחרים אכן לומדים מכמות המידע העצומה המועברת להם בכל מערכת בחירות.⁴ יש, כמובן, הבדלים עצומים בין בני אדם בתשומת הלב שהם מקדישים למידע הפוליטי הנמסר באמצעי תקשורת. מקצתם, בדרך כלל בעלי השכלה גבוהה יותר והתעניינות פוליטית רבה יותר (שהם גם אלה שניטים פחות מכל לשנות את תפיסותיהם הפוליטיות), ממש מחפשים את המידע. אך דומה שרוב מקבלים מידע, אם בכלל, בלי מאמץ רב. הוא פשוט מגיע אליהם. בלשון התמציתית של ברלסון (Berelson): "לכל נושא יש 'שומעים' רבים אך מקשיבים מעטים."⁵ אך ברלסון גם מצא שאלה שחשפים יותר לאמצעי תקשורת ההמונים הם שמכירים בדרך כלל יותר מאחרים את עמדותיהם של המועמדים בסוגיות השונות.⁶ גם טרנמן ומוקוויל (Trenman and McQuail) הגיעו למסקנה זו במחקרם על הבחירות הכלליות באנגליה בשנת 1959.⁷ הברורים אכן לומדים.

יתר על כן, נראה שהם לומדים בתחום לדגש שבוחרים אמצעי תקשורת ההמונים לשים בסוגיות העומדות על סדר היום במסע הבחירות. לאנו ולאנג (Lang & Lang), שהתמקדו בתפקודם של אמצעי התקשורת מקובעי סדר-היום, כתובים:

אמצעי תקשורת ההמונים מאגצים את תשומת הלב לזוהמק בסוגיות מסוימות הם בזים דמויות הפוליטיות דמויות ציבוריות. הם מציגים בלי הרף נושאים המעמידים את הפרטים בתמונה על מה עליהם לחשוב, על מה עליהם לדעת ולקבל מה עליהם לנקוט עמדה.⁸

Gordon W. Allport and Leo J. Postman, *The Psychology of Rumor*, New York: Henry Holt, 1943, 34 p. 183.

Katz and Lazarsfeld, *op. cit.*, pp. 249-252.

36 מעניין שבמה מחקרים מצא שהאנשים המעורים ביותר בקבוצה הם גם אלה שיש להם בדרך כלל קשרים רבים יותר מתוך קבוצתם. מכלי היה להניח כי דווקא לבורים הקורבים יותר לשוליים יהיו קשרים רבים יותר מתוך קבוצתם. לדוגמה: Blau, ראה לעיל, עמוד 128.

37 Bryce Ryan and Neal Gross, *Acceptance and Diffusion of Hybrid seed Corn in Two Iowa Communities*, Ames, Iowa: Iowa State College of Agriculture and Mechanic Arts, Research Bulletin 372, pp. 706-707.

סיכום כללי ראה אצל:

Ryan and Gross, "The Diffusion of Hybrid Seed Corn in Two Iowa Communities," *Rural Sociology*, Vol. 8 (1942), pp. 15-24.

מאמר שנמצא עתה בהכנה מצביע על כמה מקווי תזמין במערך המחקר ובממצאים בין מחקר זה למחקר התרופות.

38 Katz and Lazarsfeld, *op. cit.*, pp. 309-320.

39 ראה את ספרים העיתון לרופע של Lazarsfeld ועמיתו, שהוכרנו לעיל, עמוד 110.

40 Ryan and Gross, ראה לעיל, בתוך להסבר "ניסיונות אל תעית" לא דווקא כמקור השפעה אלא כמדד נוסף של הנמכה הלא-מקובלת, שגם החידוש עצמו הוא מידע. לעומת זאת, מחקר התרופות טוען שכיסים מחוץ לעיר, ניסיונות אל מרכז למידה מתוך לעיר וכדומה, הם מקורות ראשיים להתעניינות בשלב רופאים מחזקים ובעלי השפעה.

41 ראה את ספרים העיתון לרופע של Lazarsfeld ועמיתו, שהוכרנו לעיל.

42 אפשר לתאר את המסדים השונים של היחסים הבין-אישיים גם באמצעות מחקרים שמייצגים את "רסונו הטורתי" של כל מומח. מחקרים על זרימת שמעות מתוארים את מוסד היערכים: ראה לדוגמה:

Jacob L. Moreno, *Who Shall Survive*, N.Y.: Beacon House, 953 pp. 440-450.

את המידע השני מתאר המחקר:

Leon Festinger, Stanley Schachter and Kurt Back, *Social Pressures in Informal Groups*, New York: Harper and Bros., 1950.

Blau ראה לעיל, עמודים 126-129 מתאר את המידע "תמיכה חברתית".

43 במהלך השנתיים האחרונות נדרשו דרכים שונות לחשיבה מסתרה זו במסגרת על "ניתוח קשרים" של חברי היכולת למחקר חברתי שמשני מחקר שפורסם בעת האחרונה:

Seymour M. Lipset, Martin A. Trow and James S. Coleman, *Union Democracy*, Glencoe, Ill.: The Free Press, 1956.

מראה גישה אחת לרמק עובדי רוס בתוך הקשרים החברתיים המשתנים של חברי החפצים שהם מעסיקים בהם. המחקר של Riley and Riley, ראה לעיל. הוא דוגמה טובה אחרת.